

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-428-3-10>

**THE AXIOLOGICAL DIMENSION
OF CONTEMPORARY POLITOLOGY**

**DIMENSIUNEA AXIOLOGICĂ
A POLITOLOGIEI CONTEMPORANE¹**

Rosca Ludmila

*Doctor in Philosophy,
Jean Monnet Project Coordinator
“Center of Excellence”
State University of Moldova
Chisinau, Moldova*

Roșca Ludmila

*doctor habilitat în filosofie,
Coordonator de Proiect Jean Monnet
„Centru de Excelență”
Universitatea de Stat din Moldova
Chișinău, Moldova*

Lumea contemporană este una dinamică, penetrată de multiple contradicții, conflicte sociale, conflicte politice, interetnice, provocări, riscuri etc. În condițiile instabilității sistemului social, a subsistemului politic, economic, demografic etc., omul are nevoie de repere clare în aprecierea evenimentelor/fenomenelor/ proceselor la care participă ca actor activ sau observator pasiv. În acest sens tema acestui studiu este actuală, este importantă sub aspect aplicativ. Cu atât mai mult că instituțiile politice din Republica Moldova și Ucraina și-au propus să promoveze, să implementeze în practica politică valorile democrației europene.

Analiza politologică nu poate sistematiza, generaliza doar datele despre fapte, acțiuni politice, sociale, deoarece acestea dobândesc semnificație doar în măsura în care sunt raportate la întreg – sistemul relațiilor sociale, care asigură contextul interpretării materialului empiric. În acest sens, misiunea politologului este înțelegerea și interpretarea corectă a interacțiunii teoriei și materialului empiric: percepții, acțiuni, opinii, interpretări etc. Deseori politicienii și conducătorii statelor contemporane adoptă decizii, bazându-se pe propriile opinii și chiar pe produsele propriei intuiții, deseori fără a aplica cunoștințele științifice, formulele și calculele matematice. În același timp este important să înțelegem că în absența unei ipoteze de lucru datele empirice pot rămâne nevalorificate din cauza că lumea pe care o prezentăm în raționamentele noastre trebuie înțeleasă, este insuficientă percepția. Mai

---

¹ Studiu realizat în cadrul Proiectului Jean Monnet „Centru de Excelență” „Consolidarea sustenabilității democrației prin educație civică” – SDSCE 101085234-GAP-101085234

mult ca atât în reprezentările noastre prezentăm mai mult dovezile/imaginile, dar nu reproducem practica politică.

Politologia contemporană este preocupată de interpretarea și înțelegerea scopurilor politice, dar acolo unde este vorba despre scopuri, în prim plan apar valorile. Iată de ce în studiile politice ale realității este prezentă componenta axiologică, iar savantul specialist din domeniu poartă răspundere morală pentru societate, este obligat să apere și să promoveze valorile general umane. Politologul nu se poate afirma și manifesta ca un tehnocrat izolat, el are obligația morală de a-și utiliza cunoștințele în dezvoltarea durabilă a societății.

Political are particularități statice și dinamice, desemnate de ordine și procesul politic. Dinamica vieții sociale, politice îl prezintă ca pe un segment nefinisat al realității. Din acest motiv politologia contemporană trebuie să ofere o atenție constantă proceselor dinamice, în care se desfășoară viața cetățenilor statelor democratice. În acest scop, politologia își asumă și își onorează funcția de socializare, de socializare politică a cetățenilor. Prin socializare politică subînțelegem: „Procesul prin care oamenii ajung să dobândească atitudini și valori politice.” Cercetarea fenomenului „socializare politică” a permis savanților să evidențieze următoarele aspecte: „Cercetarea socializării nu poate prin natura sa să identifice o conștiință falsă sau vreo altă modalitate de care valorile dominante să fie încălțate fără ca subiecții să fie conștienți de faptul acesta. Identificarea cu un partid nu este în mod necesar un ghid vrednic de încredere la vot și nici în atitudinile politice” [1, p. 419].

În societatea contemporană este foarte important să definim adecvat semnificația politicului. În ultimele decenii ale secolului XX, teoreticienii consideră că politicul este un gen de activitate participativă și rațională a cetățenilor. În acest context, politica este definită prin competiția între elite pentru voturi și influență. Hanna Arendt prezintă *political ca participare activă la viața publică* [2]. Politicul este cea mai nobilă expresie a vieții umane, care constă în ieșirea oamenilor în afara nevoilor și suferințelor lor particulare pentru a crea o lume publică în care fiecare poate apărea înaintea celorlalți în ceea ce are el mai specific. „Împreună, în public el creează, prin cuvinte și fapte contingente – legile și instituțiile care le structurează viața colectivă, le reglementează conflictele și torc firul narativ al istoriei” [3, 312–313].

Tezele teoretice despre specificul analizei politologice a realității ne-a permis să definim unele priorități ale politologilor din Republica Moldova. Având aceeași misiune de a reflecta, interpreta adecvat, aprecia conținutul evenimentelor/acțiunilor politice, atestăm prezența diferitor

opinii, justificarea mai multor modele de dezvoltare a societății moldovenești. Explicația controverselor atestate în discursul/mesajul politicianilor de la guvernare și din opoziția parlamentară, din articolele științifice, din discuțiile publice o găsim în afirmația: cercetările politicului vizează și componenta axiologică, în care sunt camuflate sau declarate deschis scopurile unei acțiuni, a unui eveniment.

În Republica Moldova funcționează un sistem pluripartit, în care deosebim partide politice, care deschis promovează politici orientate spre integrarea țării în Uniunea Europeană; partide care se declară pro-europene, dar interesele lor sunt ascunse, acțiunile liderilor lor vorbesc despre poziționarea acestora în opoziția guvernanților pro-europeni. Un alt grup de partide s-a angajat să deservească interesul geostrategic al Federației Ruse. Protestele organizate de liderii acestora, susținuți financiar de oligarhii care au fugit din Republica Moldova, diminuează rezultatele Politicilor Publice, a Politicii sociale, promovate de guvernanți.

Anul 2024 pentru Republica Moldova este important se vor desfășura alegeri prezidențiale, iar rezultatele scrutinului pot influența cursul integrării regionale a țării. De asemenea, în primăvara anului 2024, reprezentanții instituțiilor politice de la Chișinău planifică deschiderea negocierilor cu Uniunea Europeană. Aceste procese politice pun în valoare rezultatele socializării politice a cetățenilor, printre care menționăm: schimbarea mentalității, atitudinii actorului vieții sociale față de evenimentele și acțiunile desfășurate în țară, în regiune. Conștientizarea tuturor schimbărilor din viața politică și socială a țării conduce la acțiuni responsabile, la multiplicarea manifestărilor conștiente a personalității actorului politic. Acest obiectiv este realizabil doar în condițiile în care intelectualii, membrii comunității academice, toate elementele societății civile se vor implica activ în promovarea valorilor europene, vor explica cetățenilor: cum s-a schimbat viața lor în rezultatul implementării proiectelor europene. În acest context, o semnificație aparte o au acțiunile programelor de educație civică, care „atât la nivel teoretic, cât și practic vizează responsabilitatea persoanei, care, la rândul ei, însumează în sine toate valorile asimilate, respectate și promovate de aceasta” [4, p. 303].

M. Foucault analizând responsabilitatea intelectualilor, „activitatea cărora are sens „numai dacă este orientată spre schimbarea gândirii proprii și a altor oameni”. Intelectualul trebuie să-și asume responsabilitatea pentru susținerea tradiției, care constă, în primul rând, în promovarea problematizării morale inițiate. O teză actuală și foarte importantă pentru timpurile și provocările pe care le trăim, este avertizarea savantului: „trebuie să oferim pericolului, apreciat ca cea mai esențială formă

a responsabilității, eforturi pentru schimbare, prin manifestarea unei griji permanente față de sine” [5, p. 321]. Tezele lui M. Foucault despre dimensiunea axiologică a cercetării politicului pot fi apreciate la justa valoare doar raportându-le la conceptul de problematizare.

În lumea morală M. Foucault evidențiază „trei straturi: formarea discursive, care-i cuprinde pe toți și pe fiecare; grupul mic în care subiectul se simte aproape ca la el acasă; însuși subiectul – centrul activității morale. Ei nu este egal cu sine, deoarece trecând prin procesul de problematizare devine altul, influența căruia mai târziu se răsfrânge asupra grupului mic și într-o măsură mai mică asupra întregului discursive. Este responsabil Acela care se problematizează pe sine și odată cu sine merge în întâmpinarea pericolului” [4, p. 304]. Analiza responsabilității insistă asupra deosebirii dintre conștient și inconștient, liber și impus. Alegerea conștientă se referă nu la scop, dar numai la mijloacele alegerii lor.

Semnificația majoră a educației civice pentru integrarea europeană a Ucrainei este apreciată de colegii de la Universitatea Națională „Yuri Fedkovici” din Cernăuți: Anatoliy Kruglașov, Natalia Nechaeva-Yuriichuk [6, p. 244–270; 7, p. 271–290]. Profesorul universitar Anatoliy Kruglașov în studiul: „În căutarea unui model național de educație civică” menționează: „Una din condițiile importante pentru formarea cu succes a unui sistem de educație civică este parteneriatul dintre stat și instituțiile societății civile, cooperarea diferitelor niveluri de instituții de învățământ, precum și oamenii de știință care studiază problemele dezvoltării acestuia și experții din domeniul educațional” [6, p. 245]. Experiența Ucrainei trebuie studiată, asimilată de managerii și experții angajați în domeniul educației, deoarece valorile promovate de subsistemul educației civice sunt rezultatele vizate de alt proces important pentru statele candidate la aderare la Uniunea Europeană – europenizarea. Anatoliy Kruglașov amintește că conceptul „educație civică” a fost definit de Programul Național de Educație Patriotică a Populației, adoptat în 1999. Conceptul „educația civică” viza: formarea unui stil de viață sănătos, dezvoltarea spiritualității și întărirea fundamentelor morale ale societății” [6, p. 247].

În concluzie menționăm că dimensiunea axiologică a politologiei fortifică rolul științelor sociale în societatea dinamică, de tranziție, durabilă. Ne dorim susținerea proceselor de socializare și europenizare a cetățenilor Republicii Moldova, în rezultatul cărora, în condiții dificile, actorul principal al procesului social-politic – cetățeanul va alege responsabil, susținând în așa fel integrarea țării în comunitatea statelor europene.

References:

1. Socializare politică. Oxford, Dicționar de politică. Coordonat de Iain McLEAN, București, Univers enciclopedic, 2001. P. 419. ISBN 973-8240-09-3.
2. Hanna Arendt, 1958, *The Human Condition*, Chicago: University of Chicago Press.
3. Roșca Ludmila, *Filosofia politică: obiectul de studiu și problematica*. În: *Roșca Ludmila, Filosofia. Manual. Ghidul afacerii de succes*, Chișinău: S.n. 2013 (Tipogr. „Print-Caro”). P. 296–318. ISBN 978-9975-56-115-0.
4. Roșca Ludmila, Ursu Valentina, *Educația civică în Republica Moldova în contextul integrării europene*. În: *Interconexiunile integrării sociale și consolidarea sistemului național de securitate. Monografie colectivă*. Coordonator – Ludmila Roșca. Chișinău: S.n., 2022 (Print-Caro). P. 291–306. ISBN 978-9975-165-06-8.
5. Фуко М. Воля к власти. По ту сторону знания, власти, сексуальности. Москва, 1996.
6. Kruglașov Anatoliy, *În căutarea unui model național de educație civică: experiența Ucrainei*. În: *Interconexiunile integrării sociale și consolidarea sistemului național de securitate. Monografie colectivă*. Coordonator – Ludmila Roșca. Chișinău: S.n., 2022 (Print-Caro). P. 244–370. ISBN 978-9975-165-06-8.
7. Natalia Nechaeva-Yuriichuk, *Educația civică – mijloc de prevenire a conflictelor socio-politice*. În: *Interconexiunile integrării sociale și consolidarea sistemului național de securitate. Monografie colectivă*. Coordonator – Ludmila Roșca. Chișinău: S.n., 2022 (Print-Caro). P. 271–290. ISBN 978-9975-165-06-8.